

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Riittääkö vesi?

Vesienhallinnan keinot maa- ja metsätalouden
ilmastonmuutokseen sopeutumisessa

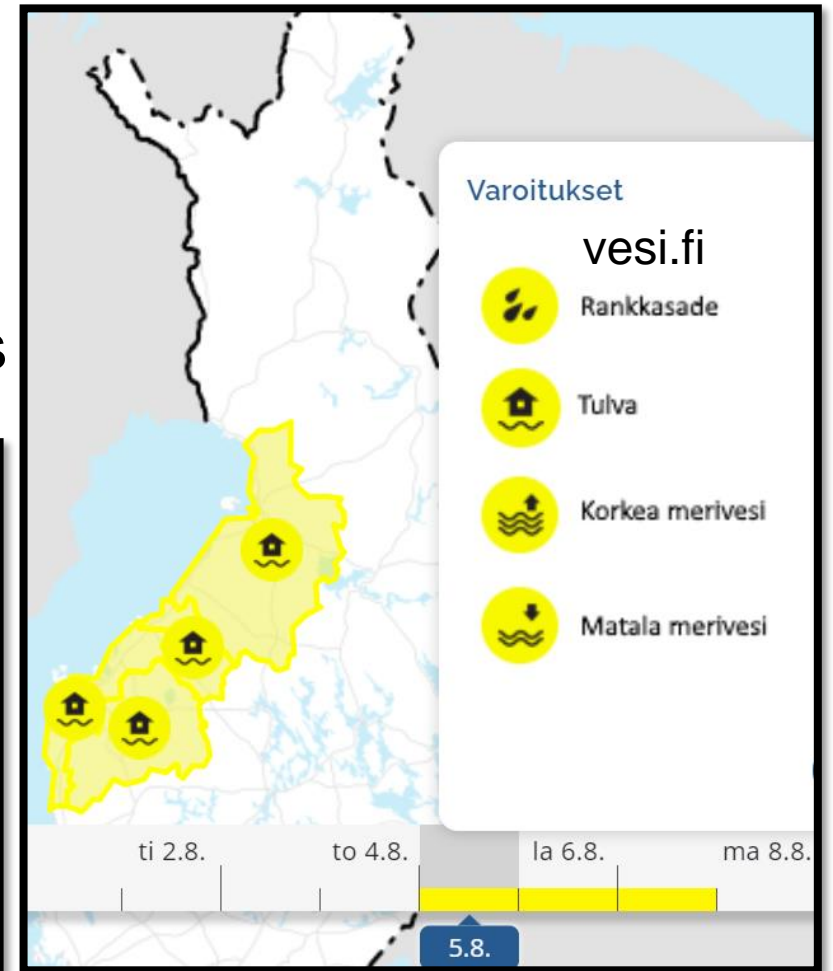
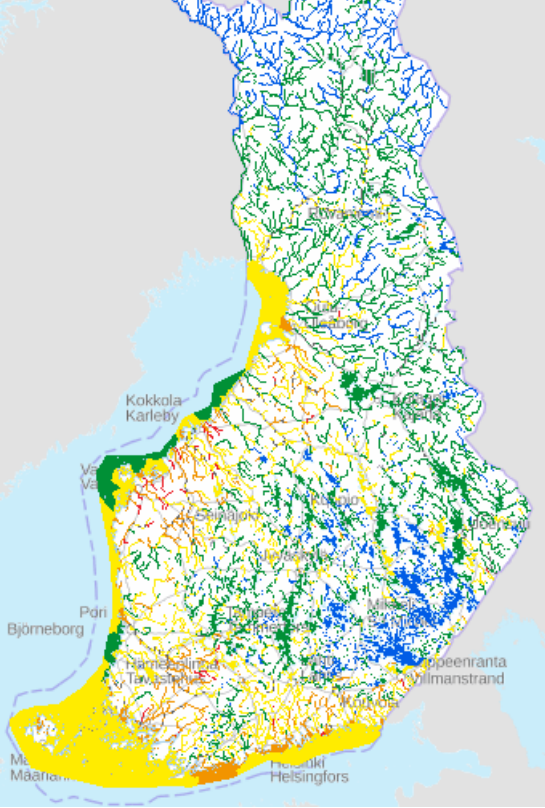
Mari Lappalainen

| 24.9.2024

Ilmasto muuttuu – muuttuuko maa- ja metsätalous? Seminaari, Liminganlahden luontokeskus

Haasteita muuttuvassa ilmastossa

- Vesien tummuminen
- Vesien lämpeneminen
- Rehevöityminen, hapan kuormitus
- Vaihtelevat olot, muutoksen nopeus
 - ennakoimisen vaikeus

Metsät

Suomi kuusittuu liikaa etenkin Etelä-Suomessa – istutetuista taimista jopa 80 prosenttia on kuusta: metsätuhoriskit kasvavat

Metsäammattilaiset suosittelevat nyt sekapuutaimikkoja. Se vähentää tuhoriskejä ja lisää luonnon monimuotoisuutta

<https://www.geologia.fi/2018/06/04/suot/>

<https://yle.fi/uutiset/3-12549613>

Vaikutukset maa- ja metsätaloudessa

- Kasvukauden kuivuus, maastopalot, pilaantunut käyttövesi, rankkasateet ja tulvat, maaperän kasvukunto, korjuukelpoisuus
- Yhteisöllisiä haasteita, kuka saa käyttää vettä? Kenen elinkeinoa tuetaan?
- Ekosysteemipalvelut, kuka muistaa huolehtia niistä?

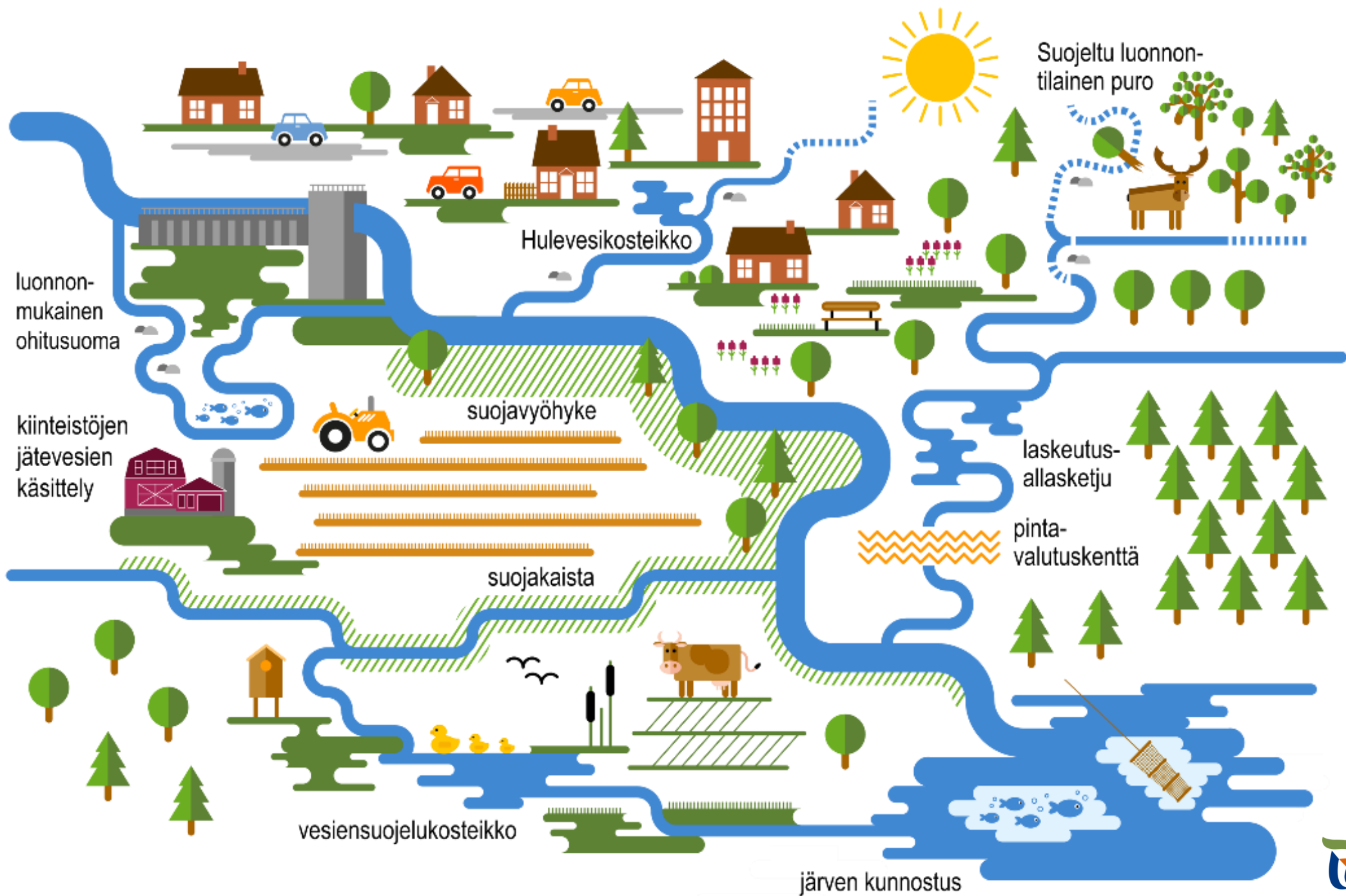

Paikallista asiantuntemusta tarvitaan

- Nykyinen vesienhallinta peltomailla ja suometsissä on suunniteltu ilmastoon, joka on nyt jo menneisyyttä
- Maa- ja metsätalousmaalle on tullut uusia maankäytön muotoja, joilla on vaikutuksia vesien liikkeisiin
- Ilmastonmuutokseen liittyvät riskit pohjoisessa ja etelässä ovat erilaisia

Sopeutumisen toimenpiteitä on suunniteltava paikallisesti

Tavoitteet tarkasteluun

- Ratkaisuna veden viivyttäminen valuma-alueella. Hyödyt esim.:
 - Vesistökuormitus (ravinteet, metallit, kiintoaine, tummuminen) ↓
 - Turvemaiden ilmastopäästöt ↓
 - Veden riittävyys ↑
- Hyödyt tulevaisuuteen, tuleville sukupolville?
- Suometsien hoitosuunnitelmat ja peltomaiden yhteiset ojitusinvestoinnit
 - Vaihtoehtojen punnitseminen yhdessä – löytyykö tilaa vedelle?

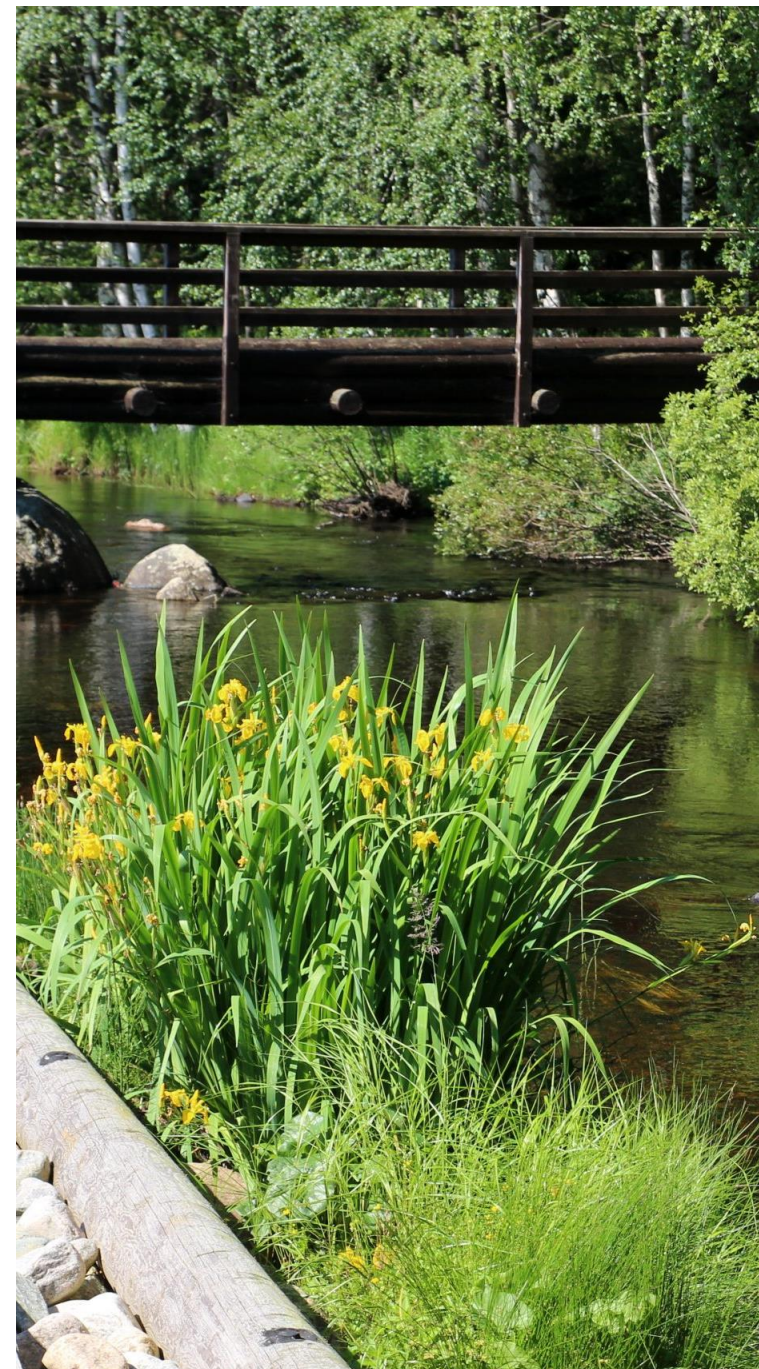
Veden viivyttäminen tuottaa ekosysteemipalveluita

- Virtaamien tasoittaminen
- Ravinteiden ja kiintoaineen pidätys
- Tulvariskin pienentäminen
- Kuivuuteen varautuminen
- Monimuotoinen elinympäristö
- Pienilmasto
- Säätelevät ekosysteemipalvelut vahvistuvat – vastustuskykyä muutokseen

Miten?

- Ojakohtaiset menetelmät
 - Kaivukatkot, pohjakynnykset, jne.
 - Tarpeettoman kaivun välttäminen
- Aluekohtaiset, luontopohjaiset menetelmät
 - Laskuojan pohja- ja putkipadot, kosteikot, pintavalutuskentät
 - Tulvatasanteet, tulvametsät, suojakaistat
 - Ennallistaminen, uomien luonnonmukaistaminen
- Kasvipeite, puuston eri-ikäiskasvatus
- Monitavoitteisuus: elinympäristö, mikroilmasto, aineiden pidätys, vesivarasto

Ilmastonmuutos on laajentanut näkökulmaa

- Valuma-alueella on paljon toimijoita maa- ja metsätalouden lisäksi
 - Uusiutuvan energian hankkeet, liikenne, rakentaminen
- Yhteisen suunnittelun tavoitteena resurssien tehokas käyttö, toimenpiteiden parempi vaikuttavuus ja synergiahyödyt
- Sopeutumistoimet ennakoivasti
 - Monihyötyisyys, kustannustehokkuus

Monitavoitteinen valuma- aluesuunnittelu

- Edistää **ilmastokestävää vesienhallintaa**
 - Oikea määrä vettä oikeassa paikassa oikeaan aikaan, myös tulevaisuudessa
- Edistää **kestävää maankäyttöä**
 - Onnistunut vesienhallinta on yksi ilmastonmuutoksen hillinnän ja sopeutumisen avainkysymyksistä.
- Edistää toimijoiden välistä **yhteistyötä**
- Ei ole vain ilmastokysymys. **Monihyötyisyys.**
 - maaseudun elinkeinot, tietotaito ja yhteistyöverkostot, ruokaturva ja huoltovarmuus, vedenhankinta, vesien- ja merenhoito, maisema, luonnon monimuotoisuus ja ekosysteemipalvelut, hiilinielut ja -varastot

Mistä vesi vettämiseen?

- Jos ympäröivät alueet on ojitettu, turvepellon vettäminen tai suon ennallistaminen voi vaatia erityisiä vesitalouden järjestelyjä ja osoittautua silti vaikeaksi
- Mukaan tarvitaan kaikki alueen maanomistajat sekä maankäytön suunnittelijat
- Historiallisen tiedon hyödyntäminen
- Tilusjärjestelyt

Ilmastoyksikkö on mukana yhteisen vesienhallinnan edistämisessä

- Hankeyhteistyö, maa- ja metsätaloustoimijoiden välinen yhteistyö, valuma-aluesuunnittelun vakiinnuttaminen
- Hiilestä Kiinni -hankkeiden tulokset käyttöön
- Tiedon ja osaamisen lisääminen luonnonvara-alan sopeutumisessa

Ilmastoyksikön ajankohtaisia tapahtumia
löytyy [täältä](#)

Kiitos!

mari.lappalainen@ely-keskus.fi

